

Alivinnan og politikararnir

Í DAG er aliting í Norðurlandahúsinum. Hetta er afturvendandi táttur á hvørjum ári. Mangir av luttakarunum eru eisini kend og lutvist afturvendandi andlit. Hetta er fyri stóran part somu fólk, sum aftur og aftur eru við á slíkum vinnuligum tingum. Samfelag okkara er lítið og tað er tí avmarkað, hvussu nógv tað ber til at variera evni og luttakarar. Júst hetta ger kanska, at tað eru mong, sum ikki geva sær stórvegis far um eitt slíkt vinnutíð, hóast evnini og spurningarnir eru bæði nógvir og álvarsamir fyri okkum øll.

VIT fara í hvussu er at vóna, at okkurt gott fer at spyrjast burtur úr og vóna, at talan ikki bara verður um endurtøkur frá undanfarnum orðaskiftum um alivinnu. Nú skal tað tó sigast, at tað er neyðugt at venda aftur til spurningar, sum hava verið frammi fyrr, men sum eingin tó hevur givið nógv gætur.

OG tað er greitt, at afturvendandi spurningurin er rætt og slætt støðan hjá alivinnuni. Hon er alt annað enn góð, og orsökarnar eru fleiri. Ov lágir prisir, ov nógvur laksur á marknaðinum, sjúkur, tørvandi figging, ov vánaliga ríkin alibrúk, dyr avgjöld osfr. Men ein áhuga-

verdur spurningur, sum verður reistur í blaðnum í dag og sum eisini verður umrøddur í blaðnum »Alarin« er støðan hjá okkara politikarum til eina vinnu sum alingina. Gloria Kalsø, sum hevur verið nógv frammi í aliorðaskiftinum við sínum greiðu og avgjördu meiningum og metingum, og Heri Hjelm, alari, eru ikki í iva. Politikararnir vísa vinnuni alt ov lítlan ans.

TEY vísa á, at alivinnan hevur sera stórar framtíðarmøguleikar, men vinnan er ung og nýggj, og henni tørvar kapital og ikki minst vælvild frá tí almenna, har slík vælvild ikki er annað enn heilt natúrlig. Eitt nú at sleppa undan at rinda dyr avgjöld fyri heilivág. Gloria Kalsø sigur, at politikararnir gloyma alivinnuna, og Heri Hjelm sigur, at politikararnir als einki víta um alivinnuna. Teir rætt og slætt hava ongan áhuga fyri hesi vinnu. Tíma ikki at seta eg inn í, hvat tað eru fyri trupulleikar, vinnan hevur og enn minni í, hvørjar framtíðar møguleikar vinnan hevur at bjóða okkara samfelag.

NÚ kann onkur halda, at tað er ikki rætt alla tíðina at skylda upp á okkara politikarar. Tað eru ikki teir, sum skulu reka hesa vinnu. Tað mugu vera alararnir sjálvir, ið taka avleiðingarnar av eini vinnu, sum teir ikki hava hegni ella skil fyri at reka.

TAÐ er í sær sjálvum eingin meining í altíð at leggja skyldina fyri allar verðsins trupulleikar á okkara politikarar. Men tá tað er sagt, so eiga vit at viðganga, at politikararnir hava biðið um at fáa eina politiska ábyrgd og við henni fylgja skyldur. Eitt nú skyldan til at kunna seg um samfelagið, gongdina í samfelagnum, støðuna hjá vinnuni osfr. og síðan skyldan til at vera við til at skapa neyðugu fortreytirnar hjá eitt nú alivinnuni at virka. Tað er eingin ivi um, at nógvir av okkara politikarum als ikki gera sær nógv stóran ómak at kunna seg um støðuna hjá vinnuni, eitt nú alingini. Tí høvdu teir gjørt tað, so hevði ikki verið neyðugt á fleiri fylgjandi alitingum at minna myndugleikarnar á eitt nú tað órímliga í, at henda nýggja vinna skal gjalda í dýrum dómum fyri lívsneyðugan heilivág. Tað kann ikki vera rætt, at apotekið skal hava eina avancu uppá 40% (sambært aliróðharranum í ÚF) um somu tíð, sum alibrúkinu eru við at fara av knóranum orsakað av sjúkum o.l.

ALIVINNAN hevur ikki brúk fyri studningi, siga fólk í vinnuni. Men henni tørvar harafturímóti rímuliga vælvild og viðferð frá okkara politikarum og myndugleikum. Tað er eisini greitt, at vinnan eigur at rannsaka seg sjálva, soleiðis at vit fáa eina búskaparlaga sunna vinnu. Her

er ikki minst týðandi, at alarar við rationalisering og effektivisering finna tað rætta kostnaðarstöðið.

NÓGVA tosið um ósunnun landsstuðlaðu fiskivinnuna hevur í ávísan mun smittað av yvir á alivinnuna. Fólk, og tíanverri eisini politikarar, sum ikki hava kunnað seg við hesa vinnu og hennara trupulleikar, hava uttan at hugsa meira um tað uttan víðari drigið eina paralell frá fiskivinnuni til alivinnuna. Niðurstøðan hevur verið og er: á vestfallið við alivinnuni, her er einki at vinna, bert enn ein slanga í landskassan. Hetta er ikki rætt. Tað eru ikki aleina alararnir, vit skulu harta fyri støðuna í vinnuni, men tað er kanska meira okkara stýrandi og jáltandi myndugleikar, ráðgevarar, grannskoðarar og peningastovnar fyri ikki at hava sett seg nógv væl inn í hesa vinnu frá byrjan av.

TAÐ skal vera okkara vón, at eitt úrslit av hesum alitinginum verður, at alarar, politikarar o.o. við tilknýti til hesa vinnu verða meira sjóðað saman, so teir koma hvørjum øðrum meira við og harvið draga eina línu hesi vinnu og samfelagnum til frama. Vit ivast onga løtu í, at verður rætt atborið, læra vit av mistøkum og fæst betri samskipti millum vinnuna og restina av samfelagnum, so fer alingin at fáa enn størri týðning fyri Føroyar í framtíðini.

Framhald av síðu 1

egnu alivinnu:

Nógvir av okkara egnu alarum hava als ikki verið serisíðir nokk. Teir hava sett nösina eftir at fáa 50 kr. fyri kilo og reka brúkin sambart tí. Tað sigur seg sjálv, at slíkan pris kunnu vit ikki fáa í dag, nú so nógv verður framleitt. Heri Hjelm heldur, at tað ber til at fáa rakstur í eitt alibrúk, hóast prisurin fer heilt niður móti teimum 30 kr. Egna alisbrúk hansara kann klára seg við einum prisi uppá í meðal 36 kr. kilo, so aðrir kunnu tað eisini, um teir bera seg rætt at. Við eitt sindur at rationalisering skal ber til at fáa tað at mæla runt við einum prisi uppá 30 kr. heldur hann.

Misnøgður við politikararnar

Men tað er greitt, at Heri Hjelm er sera misnøgður við politikararnar í dag. Hann heldur ikki teir víta, hvat hendir í hesi vinnu, og at teir als ikki eru haldarar fyri at kunna seg við støðuna hjá vinnuni. Hann viðgongur, at alararnir sjálvir eitt nú Hav-

búnaðarfelagið, hava gjørt ov lítið fyri at upplýsa politikararnar um støðuna hjá vinnuni, men fyrst og fremst eru tað okkara politikarar, sum vísa vinnuni alt ov lítlan áhuga.

Vit spurdu Hera Hjelm um tað ikki er vandi fyri, at gongdin í fiskivinnuni fer at endurtaka seg í alivinnuni! Er ikki vandi fyri, at vinnan ongantíð fer at finna sitt rætta kostnaðarstöði, um tað almenna skal stuðla vinnuni eins og tað hevur gjørt á fiskivinnuøkinum?

Kostnaðarstöðið

Tað kann vera nakað um tað. Men eg haldi, at alivinnan nú er við at finna sitt kostnaðarstöði. Nú eri eg ikki nakar gamal maður, kortini havi eg upplivað tað, at vit einaferð áttu góðar politikarar, sum kundu bróta upp úr nýggjum og her hugsi eg um Petur Mohr Dam, sála og Kristjan Djurhuus, sála. Teir stovnaðu grunn fyri at stuðla fløgum í nýggj fiskifør. Tað er tað modelið vit hava brúkt fyri í dag og slíkar menn, sum kundu hugsa rationelt - og ikki monnum, sum í 70-

unum gjørdur fiskivinnuna stuðulsbundna.

Danmark einasta bjarging

Heri Hjelm heldur tað bara vera ein veg at fara, um vit skulu kunna klára at lívbjarga okkum á hesum oyðnu klettum, og tað er sum skjótast at fáa eina avtalu við Danmark.

Vit mugu loysa undirgrundarmálið saman við donum her og nú og geva teimum rættindi at fara eftir olju. Afturfyri skulu vit hava tann neyðuga kapitalin frá donum, sum skal til fyri at rationalisera fiskivinnuna og fáa alivinnuna upp at standa aftur. Vit mugu handla við tí vit hava, og vit hava lítið annað at handla við enn móguliga olju, sum finst í undirgrundini.

Heri Hjelm heldur ikki vit sjálvir eiga at satsa uppá eina oljvinnu, men lata aðrar eitt nú danir um tað. Hann heldur at vit eiga so rík proteinrøkið í sjónum, at tað, sum ræður um, er at útvega kapital til tess at kunna trygta hesar proteinkeldur.

Undirgrundin

Sostatt metir Heri Hjelm undirgrundina at vera eitt samráðingarobjekt. Hann heldur ikki, at vit eiga at tvihalda um, at vit skulu yvirtaka undirgrundina - men sheldur brúka hana í samráðingum við danir, sum higartil er gjørt í alivinnuni, er bert byrjanin. Vit hava bara lært okkum at ala í tí smáa sum hann málber seg.

Vit mugu innsigga, at vit hava bara fiskivinnuna og alivinnuna umframt stuðulin úr Danmark at dúva uppá. Stuðulin er helst tann mest drúgv og trygg. Tað er mín sannføring, at einasti máti við 50.000 mennesku í Atlantshavinum kunnu klára okkum er við góðum og drúgvum samstarvi við danska statin.

Bjarging

Heri Hjelm sigur, at verður ikki okkurt gjørt fyri at skaffa umrødda

kapital, so verður alivinnan ikki tann bjarging fyri føroyska búskapin, sum fleiri sita stítt álit til. Sjálvur ivast Heri Hjelm onga løtu í, at verður

ur rætt atborið og fær vinnan tann neyðuga kapitalin, so verður hon okkara høvuðsvinna innan heilt stutta tíð. jan

MIMIR

Hann sum hevur lænt
**hátalaraanleggið við
tráðleysu mikrofoni**

verður vinarliga biðin um at koma aftur við tí.

Um einki hendir við málinum, verða onnur stig tikin.

Nevndin

Bingotølini:

16 81